

ВИДОВЕ МЕХАНИЧНИ ВЪЛНИ

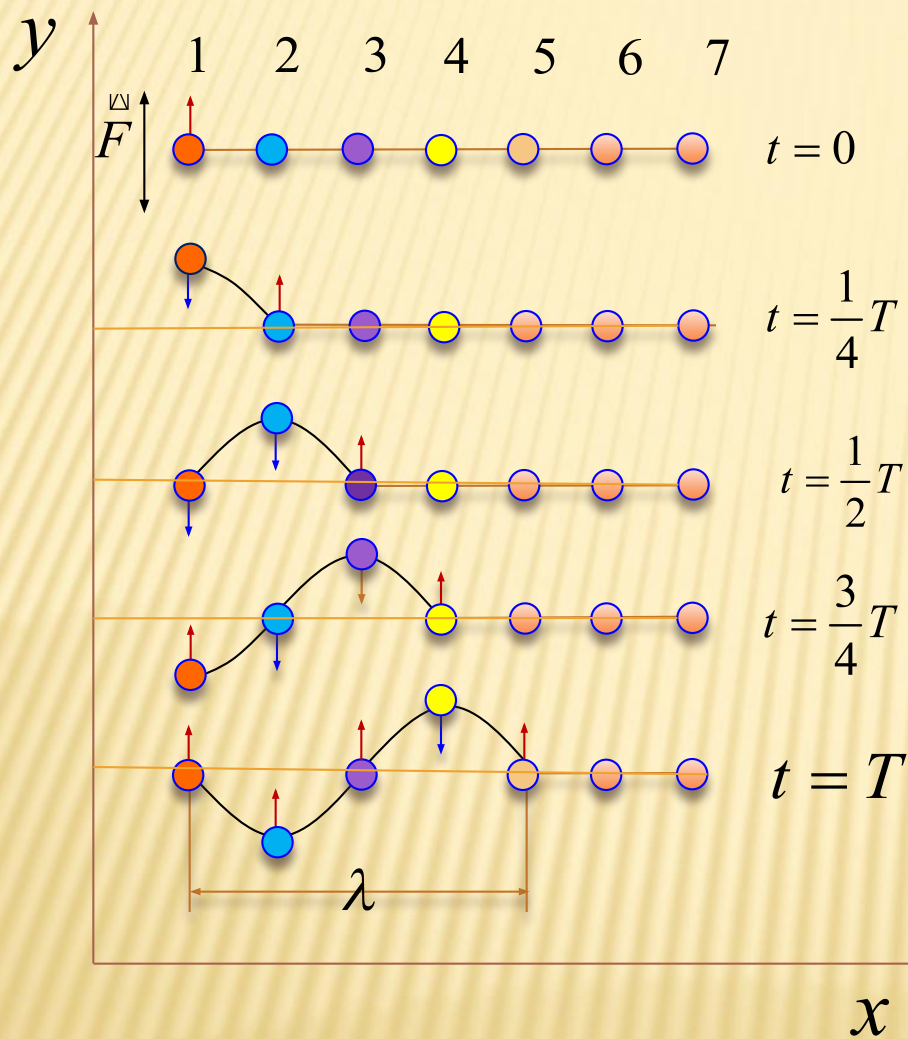

ВЪЛНОВИ ЯВЛЕНИЯ

- ▣ **Вълна** – процес, при който трептенията се разпространяват в пространството с течение на времето.
- ▣ **Източник на вълна** – тяло или устройство, което предизвиква принудени трептения в дадена среда.
- ▣ **Механични вълни** – възникват вследствие на силите на еластичност и се разпространяват в твърда, течна и газова среда, но не и във вакуум.

1. ВЪЗНИКВАНЕ НА НАПРЕЧНА ВЪЛНА

2. ВИДОВЕ ВЪЛНИ

- а) Напречни вълни.
- б) Надлъжни вълни.
- в) Едномерни(линейни)
- г) Плоски вълни
- д) Сферични вълни.
- е) Цилиндрични вълни.
- ж) Сеизмични вълни.

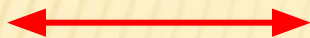
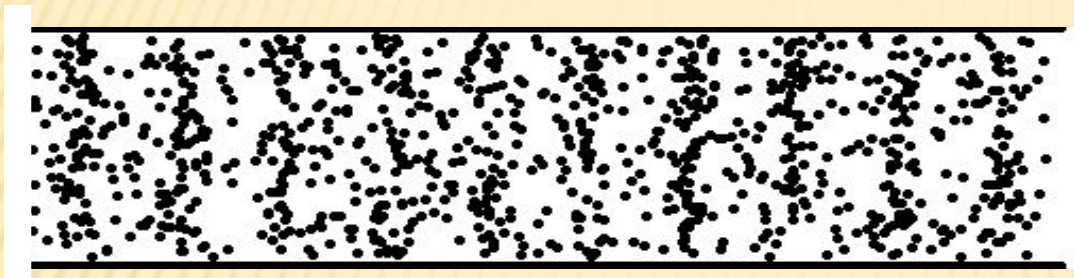

А) НАПРЕЧНИ ВЪЛНИ

Напречните вълни могат да се разпространяват в среда, в която възникват еластични сили при огъване, плъзгане и т.н., т.е. **само в твърди тела.**

Б) Надлъжни вълни

направлението на трептене съвпада с направлението на разпространение

Надлъжни вълни могат да се разпространяват в среда, в която възникват еластични сили на деформация при свиване и разтягане (разреждане), т.е. в твърди, течни и газообразни тела.

Надлъжните вълни имат по-голяма скорост от напречните(в твърдите тела).

В) ЕДНОМЕРНИ (ЛИНЕЙНИ) ВЪЛНИ

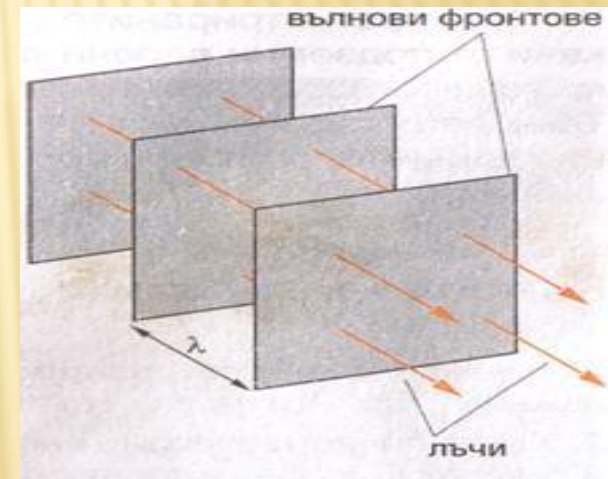
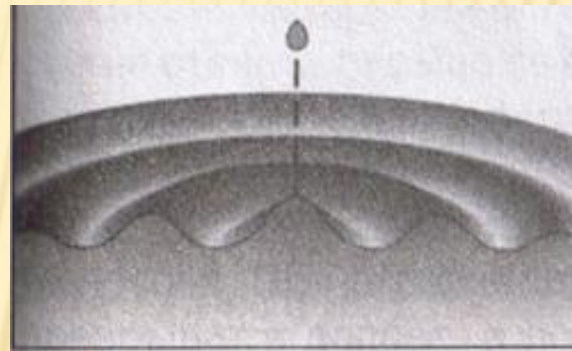
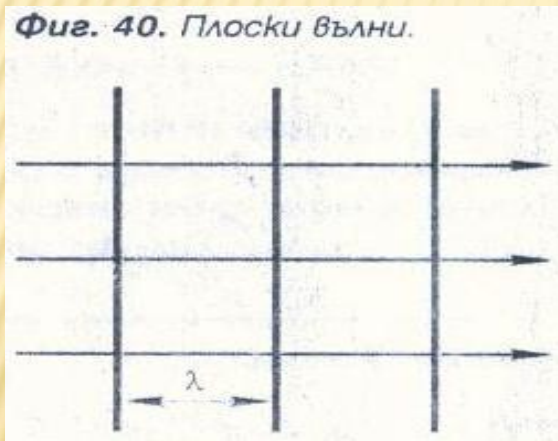
- Бягащи вълни, които си разпространяват по едно направление – направлението на оста Ox . Те са хармонични.

Например: разпространение на трептения по направление на опъната струна.

Г) ПЛОСКИ ВЪЛНИ

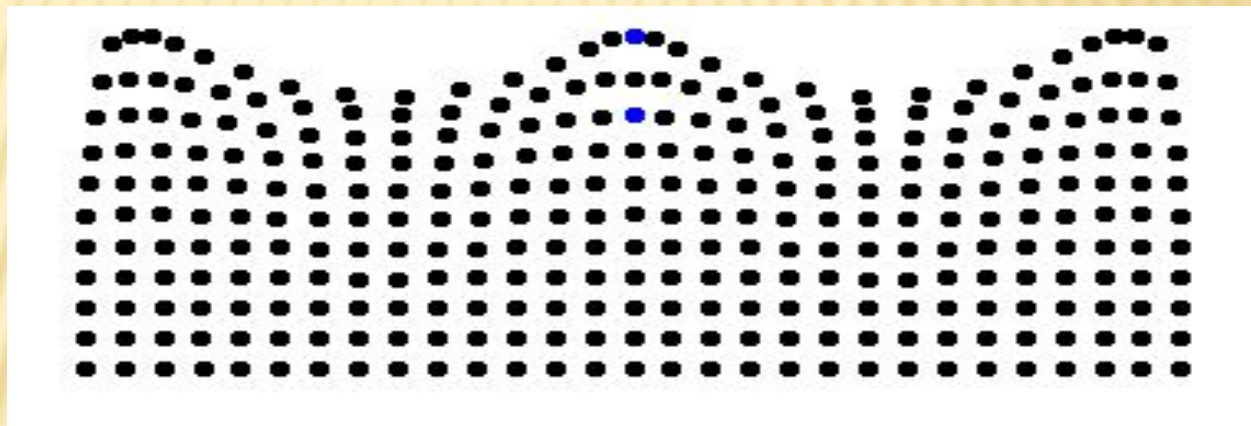
- Ако вълновият фронт има форма на равнина, говорим за **плоска вълна**.

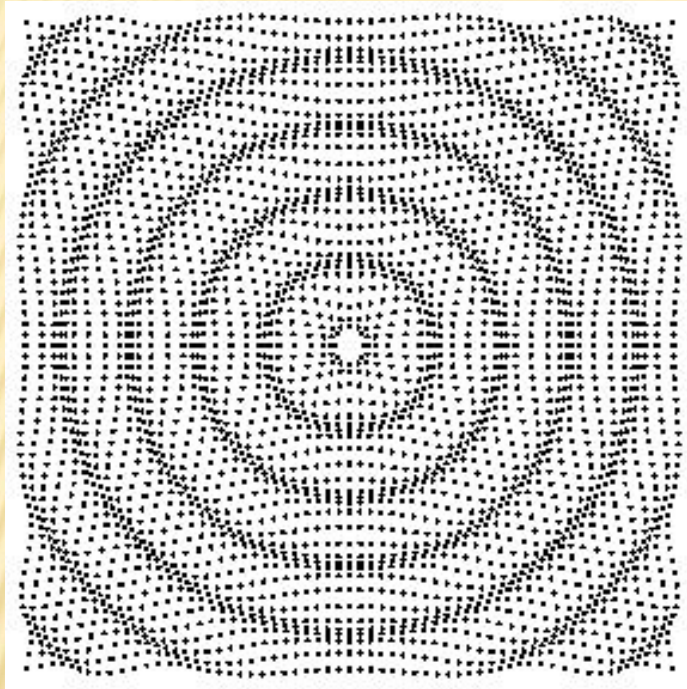
При разпространение на плоската вълна размерите на вълновите повърхности при отдалечаване от източника не се изменят. Енергията и амплитудата на трептенията не се изменя.

Повърхностна вълна

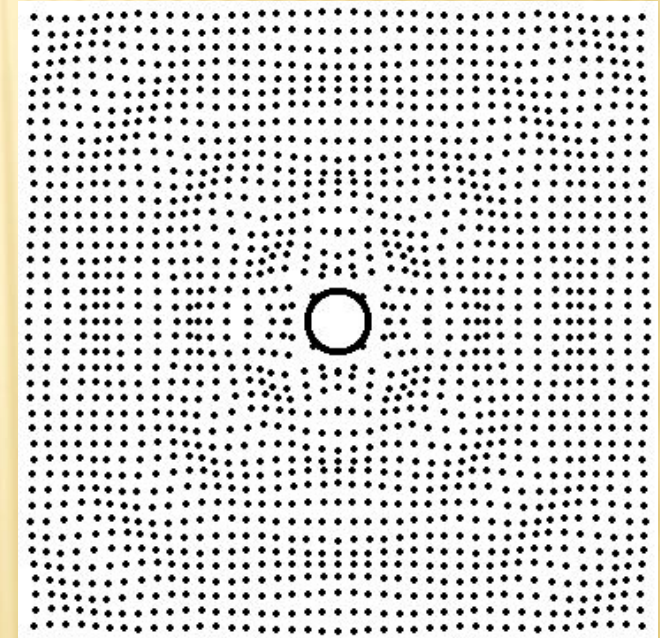
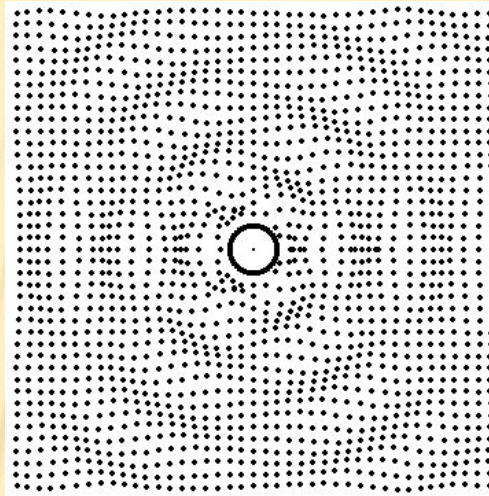
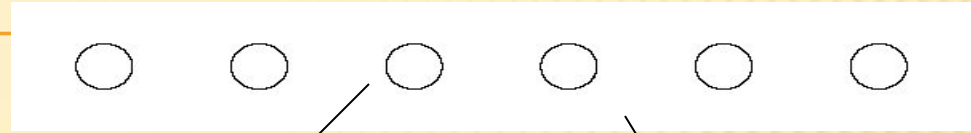
Д) СФЕРИЧНИ ВЪЛНИ

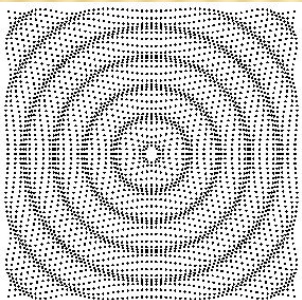
Когато източникът на трептенията е точков и средата е еднородна, енергията на трептене се разпространява еднакво във всички посоки. Повърхнините, през която се пренася енергията на вълната са **сферични**. Радиусът им непрекъснато се увеличава и затова при отдалечаване от източника амплитудата на трептенията и енергията, пренасяна от вълната намаляват.

Е) ЦИЛИНДРИЧНИ ВЪЛНИ

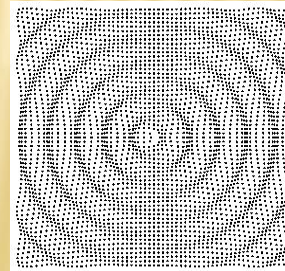
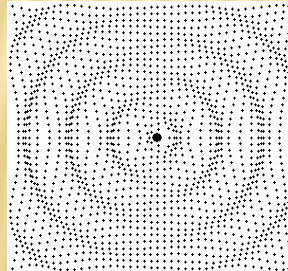
Когато източникът на трептенията е права линия, а повърхнините, през които се пренася енергията на вълната са цилиндрични.

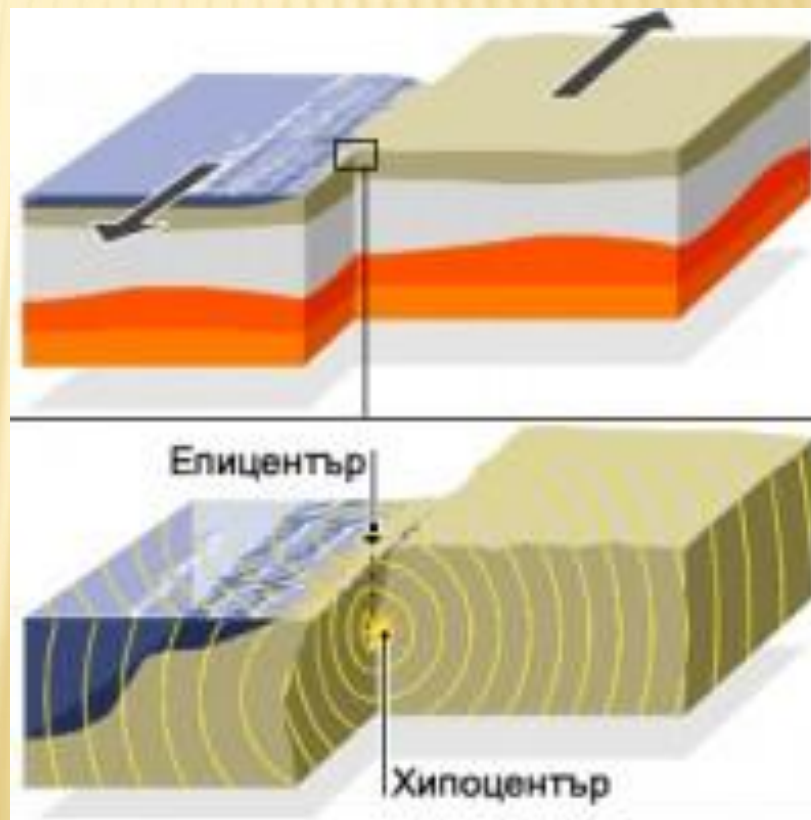
Монопол

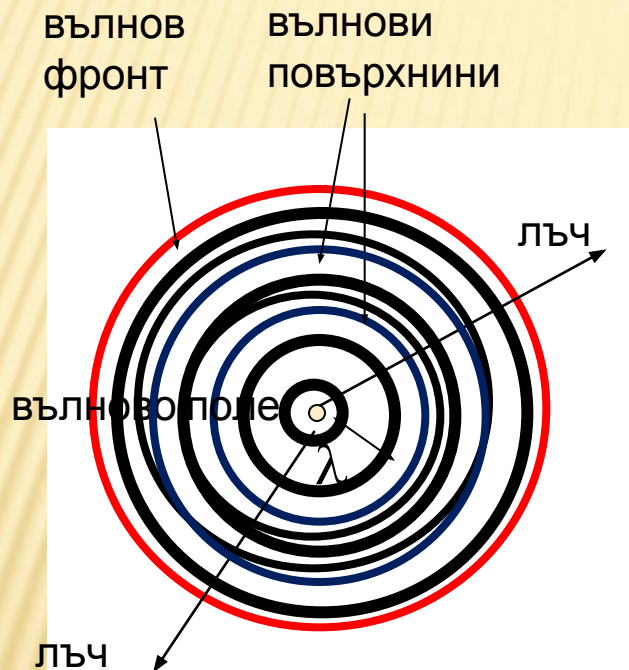
Дипол

ж) Сеизмични вълни

3. ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ВЪЛНОВОТО ПОЛЕ

Сферична вълна

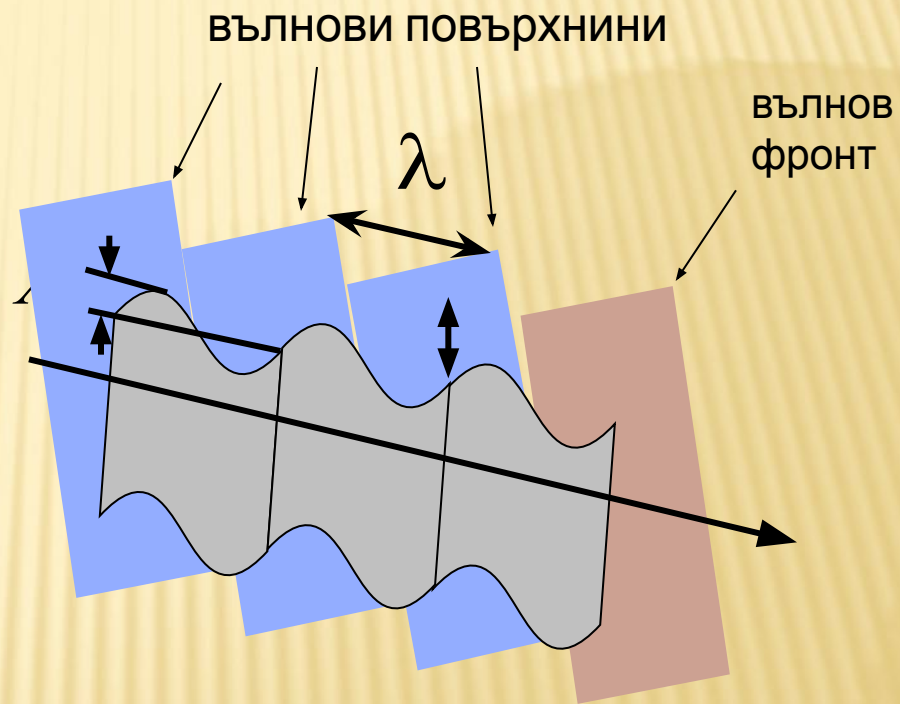
Повърхността, до която се е разпространило вълновото движение в даден момент, се нарича **фронт на вълната**.

Линиите, перпендикулярни на фронта на вълната, се наричат **лъчи**. Те определят посоката на разпространение на вълната.

Повърхностите(множество от точки), до които вълните от източника достигат за еднакво време, се наричат **вълнови повърхности**.

ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ВЪЛНОВОТО ПОЛЕ

Вълните се представят графично с вълнови повърхности, които показват положението на гребените на вълните в даден момент.

Плоска вълна

